

Đào tạo trực tuyến và một số ứng dụng được sử dụng trong giảng dạy ngoại ngữ

Nguyễn Thị Kim Anh*

* TS Giáo dục, Trường Đại học Ngoại thương

Received: 19/01/2023; Accepted: 31/01/2023; Published: 15/02/2023

Abstract: With the development of science and technology, besides traditional educational methods, a lot of new methods of education have appeared, among the methods, online education is teaching and learning based on information technology, software applications, and global connection by the Internet. The advent of online training is like a revolution, opening a new stage in education. The new educational method poses many problems to consider and solve, by analyzing and synthesizing relevant materials, throughout practical experience in online training, we briefly offer analyze the characteristics of online training, in general, the advantages and disadvantages in foreign language teaching, in particular. Based on teaching practice, we also make some introduction and evaluation of online training applications that have been used in foreign language lessons, namely: Zoom and Microsoft Teams applications. Based on practical experience, some lessons have been drawn, to make the online training process more effective.

Keywords: information and communication technology, online education, foreign language teaching, Zoom, Microsoft Teams applications

1. Đặt vấn đề

Hiện nay, bên cạnh các phương pháp giáo dục truyền thống, phương thức đào tạo trực tuyến ngày càng được sử dụng rộng rãi, thu hút được sự quan tâm của nhiều nhà giáo dục: đào tạo trực tuyến là thuật ngữ chung bao gồm các ứng dụng và quy trình học tập dựa trên ICT, cụ thể là học tập dựa trên máy tính, học trên web, lớp học ảo, công tác kỹ thuật số và kết nối mạng (Urdan & Weggen, 2000), đào tạo trực tuyến cũng được hiểu là việc dạy và học được số hoá, với việc truyền tải các hoạt động, quá trình, sự kiện đào tạo và học tập thông qua các phương tiện điện tử như Internet, intranet, extranet, CD-ROM, băng video, DVD, TV, các thiết bị điện tử cá nhân (Sanderson, 2002).

Nhiệm vụ chính của đào tạo trực tuyến là thực hiện quá trình giáo dục ở khoảng cách từ xa. Hình thức tương tác mới giữa người dạy và người học là thông qua các công cụ kỹ thuật số, cung cấp khả năng truy cập và truyền tải các tài liệu truyền thông qua mạng Internet (Fidarova et al., 2020). Các công cụ này có thể là máy tính, máy tính xách tay, máy tính bảng, điện thoại thông minh, máy quay phim, micro, có truy cập vào mạng Internet. Đào tạo trực tuyến đang có xu hướng trở nên ngày càng phổ biến hơn, nhất là trong thời đại kỹ thuật số như ngày nay. Đây là hình thức đào tạo hướng tới việc trao quyền tự chủ cho người học, tự chịu trách nhiệm về nhu cầu đào tạo của mình, đưa ra những chỉ dẫn đầy đủ, còn thời

gian và nội dung học được cá nhân hóa theo mong muốn của người học, giúp quá trình đào tạo có thể thực hiện một cách linh hoạt (Nguyễn Thanh Phong và các tác giả, 2021). Nó đơn giản hóa quá trình lấy thông tin mọi lúc và mọi nơi. Đào tạo trực tuyến luôn có những ưu thế: linh hoạt trong lịch trình đào tạo, phương pháp tiếp cận cá nhân, tự do tiếp cận, giảm chi phí tiếp nhận tài nguyên, khách quan trong việc đánh giá kiến thức thu nhận được (Satunina, 2020).

Việc dạy và học ngoại ngữ sử dụng đào tạo trực tuyến như một sự tất yếu, bởi môi trường giao tiếp, kho dữ liệu thông tin khổng lồ và những lợi ích to lớn mà đào tạo trực tuyến mang lại (Vladimirova, 2013). Việc sử dụng các nguồn tư liệu trên Internet trong giảng dạy ngoại ngữ có rất nhiều ưu thế: tạo hứng thú đối với người học, phát triển kỹ năng giao tiếp, cá thể hóa quá trình học tập và mang đến cơ hội giao tiếp dễ dàng với người bản ngữ (Nguyễn Thị Kim Anh, 2018). Đặc biệt là khi xuất hiện đại dịch gây ra bởi virus corona (COVID-19) với quy mô toàn cầu, đào tạo trực tuyến từ một loại hình giáo dục mới mẻ, đang phát triển, trở thành một sự lựa chọn quan trọng, khó có thể thay thế.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm đào tạo trực tuyến

Đào tạo trực tuyến là việc cung cấp các nội dung học liệu thông qua các công cụ điện tử hiện đại như máy tính, mạng vệ tinh, mạng Internet, Intranet,... đó có thể là các website, các băng video, audio...

thông qua máy tính hay TV; người dạy và người học có thể giao tiếp với nhau dưới các hình thức như: E-mail, diễn đàn (forum), hội thảo video, lớp học trực tuyến ...

Trong đào tạo trực tuyến có hai hình thức giao tiếp phổ biến giữa người dạy và người học: giao tiếp đồng bộ (Synchronous) và giao tiếp không đồng bộ (Asynchronous). Giao tiếp đồng bộ là giao tiếp trong đó có nhiều người truy cập tại cùng một thời điểm và trao đổi thông tin trực tiếp với nhau như: thảo luận trực tuyến, hội thảo video... Giao tiếp không đồng bộ là người truy cập không nhất thiết phải truy cập tại cùng một thời điểm, ví dụ như: tự học qua Internet, E-mail, diễn đàn.

Đào tạo trực tuyến được hiểu là một tổ hợp các dịch vụ giáo dục dành cho các hoạt động giáo dục sử dụng công nghệ thông tin tiên tiến, cũng như các mạng thông tin và viễn thông đảm bảo việc truyền tải thông tin qua các đường liên lạc và sự tương tác của người học và người dạy.

2.2. Đào tạo trực tuyến trong giảng dạy ngoại ngữ

2.2.1. Lợi ích của đào tạo trực tuyến trong giảng dạy ngoại ngữ:

Sự linh hoạt:

Việc dạy học ngoại ngữ thông qua đào tạo trực tuyến giúp người học tiết kiệm thời gian, điều tiết lịch học vào khoảng thời gian rảnh rỗi, phù hợp cho mọi đối tượng, độ tuổi, trình độ học vấn khác nhau. Ngoài ra, việc học ngoại ngữ thông qua đào tạo trực tuyến còn giúp học viên phá bỏ các rào cản tâm lý, xã hội, tài chính tốt hơn mô hình giáo dục truyền thống.

Bên cạnh đó, sự gia tăng tiếp xúc của các giác quan lên bài học được thiết kế theo hướng đa phương tiện làm cho cảm xúc tích cực và sự hưng phấn duy trì trong giờ học, giúp cho bộ não ghi nhớ kiến thức dễ dàng hơn.

Tiết kiệm chi phí:

Bằng việc ứng dụng công nghệ vào giáo dục, các mô hình đào tạo thông qua đào tạo trực tuyến không phải chi phí quá nhiều cho cơ sở vật chất, phòng học và tiền lương cho bộ máy quản lý. Đồng thời, một khóa học trực tuyến có thể tiếp nhận nhiều sinh viên cùng lúc, do đó chi phí tài chính sẽ giảm đi đáng kể cho người học. Người học cũng giảm được chi phí đi lại, giảm được thời gian cho việc di chuyển.

Tái sử dụng tài nguyên:

Một khóa học thông qua đào tạo trực tuyến sẽ có nhiều lợi thế trong việc tái sử dụng các nguồn tài nguyên trong kho dữ liệu, thư viện như xem lại bài giảng vào bất cứ khi nào, tập trung học lại các nội dung mà mình chưa nắm vững, có sự trợ giúp của

công nghệ để làm bài tập và thực hành.

Tăng cường mức độ giao tiếp với giáo viên bản ngữ:

Trong dạy học ngoại ngữ, môi trường giao tiếp bằng ngoại ngữ là rất quan trọng, nếu theo phương thức học truyền thống, nếu không ở trong môi trường bản ngữ, học viên rất ít cơ hội được trao đổi, hay giao tiếp với người bản ngữ, thì khi học theo mô hình đào tạo trực tuyến, ngoài các tính năng được cài đặt trong phần mềm đào tạo như nghe, nói, đọc, viết ... học viên có thể tiếp xúc giao lưu trực tiếp với người bản ngữ qua nói chuyện bằng lời nói, hay qua văn bản (chat) trực tuyến. Thông qua các phương tiện giao tiếp như E-mail, mạng xã hội hay các ứng dụng trực tuyến sẽ giúp người dạy và người học tương tác trực tiếp không kém các lớp học truyền thống.

Những hạn chế khi sử dụng đào tạo trực tuyến trong giảng dạy ngoại ngữ:

Vấn đề cảm xúc và ý thức của người học: Với cách học truyền thống, người học cảm thấy an toàn hơn khi được nghe giảng trực tiếp, được giải quyết vấn đề trực tiếp với giáo viên, phù hợp với nhiều đối tượng học viên khác nhau. Học trực tuyến không thể nào hoàn toàn thay thế cho việc học viên liên hệ trực tiếp với giáo viên, phát triển những mối quan hệ xã hội giữa người với người.

Mô hình đào tạo trực tuyến không phải phù hợp với tất cả mọi người, nó chỉ phát huy hiệu quả khi người học có tính độc lập và tự giác cao. Còn với những học viên không tự giác, không có thói quen tự làm việc hay chủ động làm việc, thì cách học truyền thống ít nhiều có tác động đến họ khi họ được học trực tiếp với giáo viên trên lớp. Giáo viên cũng có thể quan sát được thái độ học tập và khả năng học tập của mỗi học viên qua tiếp xúc trực tiếp. Trong khi đó, ở mô hình trực tuyến tương tác trực tiếp giữa người dạy và người học, giữa những người học với nhau bị hạn chế, không tạo ra sự ganh đua, cạnh tranh lành mạnh giữa các cá nhân, thúc đẩy các học viên học tập.

Một số nội dung đào tạo ít hiệu quả: Các khóa học ngoại ngữ thông qua đào tạo trực tuyến sẽ hiệu quả hơn ở kỹ năng nghe nói, giao tiếp, và kém hiệu quả hơn trong kỹ năng viết cho học viên.

Chương trình học ngoại ngữ trực tuyến cũng dễ bị rập khuôn và học viên có thể bị hạn chế sự sáng tạo của bản thân.

Cách tổ chức kiểm tra và trình độ người dạy: Việc sử dụng các công nghệ hỗ trợ khiến việc kiểm tra đánh giá sự tiến bộ của học viên trong lớp học trực tuyến khó hơn các lớp học truyền thống. Do

khoảng cách về không gian, thời gian, và đặc điểm của của công nghệ trong quá trình học tập, người dạy khó giám sát, theo dõi sự tiến bộ trong học tập của người học hơn trong các lớp học thông thường, khi làm bài kiểm tra trực tuyến cũng khó kiểm soát.

Các vấn đề về sức khỏe, tâm lý: Việc tập trung quá lâu vào các thiết bị điện tử sẽ dẫn đến các tác hại về sức khỏe và tâm lý cho người học.

2.4. Các ứng dụng được sử dụng phổ biến trong giảng dạy ngoại ngữ trực tuyến

2.4.1. Ứng dụng Zoom

Zoom là ứng dụng trực tuyến được phát triển bởi Zoom Video Communications, cung cấp cuộc gọi video, tạo cuộc họp trực tuyến cho nhiều thiết bị cùng một lúc, cho phép người dùng kết nối âm thanh, hình ảnh nhanh chóng. Có giao diện đơn giản và dễ dùng, nhất là cho người không quen với công nghệ, có nhiều tính năng bao gồm cuộc gọi video một - một, họp video nhóm, chia sẻ màn hình ...

Zoom cho phép giáo viên giảng bài đi kèm hình ảnh qua camera, chia sẻ âm thanh, màn hình và sử dụng bảng tương tác tích hợp sẵn. Ngoài ra, giáo viên có thể điều khiển kết nối và ngắt kết nối micrô của người nghe, tùy thuộc vào thời điểm họ muốn học sinh lắng nghe hoặc cần im lặng trong bài giảng.

Nền tảng này là một lựa chọn phù hợp cho các lớp học ngoại ngữ. Trong các lớp học Zoom, giáo viên và học sinh được tiếp xúc trực tiếp, như trong một tiết học truyền thống thông thường, giáo viên đặt câu hỏi và có thể yêu cầu bất kỳ học sinh nào trả lời và những người còn lại có thể theo dõi, đánh giá câu trả lời của bạn mình, đồng thời gửi ý kiến tới giáo viên hoặc các bạn trong lớp thông qua tin nhắn tại hộp thoại box chat.

Điểm yếu của Zoom là tính bảo mật chưa cao, trong giờ học có thể bị người ngoài xâm nhập, phát tán những nội dung không phù hợp.

Phiên bản miễn phí của Zoom bị hạn chế về thời gian sử dụng, mỗi lần kết nối chỉ có thể kéo dài 40 phút, và cũng không thể ghi lại (record) nội dung giờ học.

Ứng dụng Microsoft Teams.: Microsoft Teams, như chính tên gọi của mình, là một ứng dụng được phát triển bởi Microsoft, tạo một nền tảng truyền thông trực tuyến cho phép học tập, cộng tác và tương tác trực tuyến giữa người học và người dạy. Nền tảng này cung cấp nhiều cơ hội để tổ chức học tập từ xa và cho phép:

- Tạo các nhóm để tổ chức đào tạo theo nhóm người học, điều này sẽ cho phép thành lập các nhóm riêng biệt và duy trì giao tiếp;

- Cung cấp cho người học quyền truy cập vào tài liệu và tệp học tập, chia sẻ học liệu, lịch trình học tập và các kiến thức hữu ích khác;

- Giao và kiểm tra các bài tập của cá nhân và nhóm, theo dõi việc hoàn thành theo tiến độ và xác nhận thời hạn nộp bài và nhận đánh giá;

- Tạo lớp học ảo, cho phép sinh viên thuyết trình hoặc chia sẻ bảng trắng kỹ thuật số. Giáo viên và học sinh có thể tương tác không chỉ bằng bảng mà còn bằng văn bản, âm thanh hoặc video;

- Tổ chức hội thảo trên web, bài giảng video hoặc hội thảo thực hành trực tuyến, buổi học có thể được ghi lại để lưu trữ, xem lại;

- Ghi điểm cho các bài tập, bài kiểm tra, bài thi đã hoàn thành và được lưu trữ trong hệ thống;

- Lưu trữ tệp, tư liệu và các tác vụ trong bộ nhớ đám mây OneDrive.

Với Microsoft Teams, quá trình đào tạo trực tuyến không chỉ được đơn giản hóa, mà còn cung cấp một không gian để tương tác thành công giữa người dạy và người học.

Điểm yếu của ứng dụng này là chiếm dung lượng lớn, tốc độ xử lý đôi khi còn chậm.

3. Kết luận

Cùng với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin và truyền thông, đào tạo trực tuyến như một cuộc cách mạng, mở ra một giai đoạn mới trong giáo dục và đào tạo, tạo ra sự đột phá trong cách thức truyền đạt kiến thức, khi người dạy và người học có thể ở bất cứ đâu trên thế giới, cũng có thể tiến hành giờ giảng, bài giảng có thể được xem lại, sử dụng vào bất cứ thời gian nào, tùy lựa chọn của người sử dụng. Với sự hỗ trợ đắc lực của các ứng dụng trực tuyến phổ biến như Zoom, Microsoft Teams việc dạy và học nói chung, ngoại ngữ nói riêng, đã có một bước tiến lớn, tạo nhiều thuận lợi cho việc dạy và học, tuy nhiên phương thức giáo dục mới cũng có những điểm hạn chế nhất định, do vậy người dạy và người học cần biết cách ứng dụng hợp lý để có được hiệu quả cao nhất trong quá trình đào tạo.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Thị Kim Anh. (2018). Sử dụng nguồn Internet trong giảng dạy tiếng Nga như một ngoại ngữ. *Tạp chí Khoa học Ngoại ngữ Quân sự*, (13), 84-93.

2. Nguyễn Thanh Phong, Nguyễn Lê Hoàng Thụy Tố Quyên, Huỳnh Đặng Bích Vy, Đoàn Hồ Đan Tâm. (2021). Học tập dựa trên nền tảng thông tin “E-learning” trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. *Tạp chí Khoa học giáo dục*, (số đặc biệt), 26-31.